

Ulusal Afet Mevzuatındaki Çelişkiler

Uzm. Dr. Erdal TEKİN

Erzurum Palandöken Devlet Hastanesi

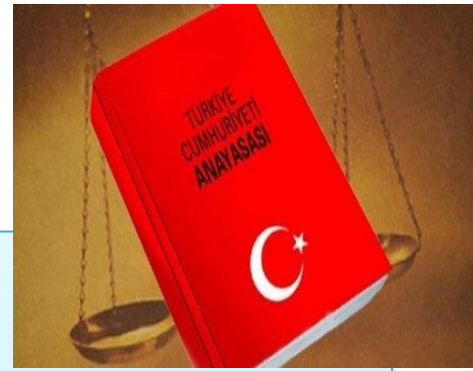
Acil Servis

Sunum Planı

- Ülkemizdeki Afet Mevzuatları
- Afet Mevzuat Tarihçesi
- AFAD'ın Kuruluşu

Afet Mevzuatları

1. Anayasa

- 09 Kasım 1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 119.ve 120. maddeleri olağanüstü hal durumunu, 122. maddesi sıkıyönetim durumunu düzenlemektedir.
- Anayasanın 119. maddesine göre, tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım hallerinde, cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu, yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edebilir.

2. Kanunlar

- 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanunu
- 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
- 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 5543 Sayılı İskan Kanunu
- 3194 Sayılı İmar Kanunu
- 6305 Sayılı Afet Sigortaları Kanunu
- 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun
- 4123 Sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun
- 5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

3. KHK

- ✓ Sivil Savunma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname KHK 596
- ✓ Sivil Müdafaa Kanunu İle Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname KHK 586
- ✓ Bakanlar Kurulu Kararı
- ✓ Türkiye Afet Risklerinin Azaltılması Platformunun Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları
- ✓ Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (b) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Esaslar

4. Yönetmelik

- İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri Aday Memurlarının Yetiştirilmesine Dair Yönetmelik
- İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Yönetmeliği
- Afet Ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Harcamaları Yönetmeliği
- Geçici Koruma Yönetmeliği
- Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkındaki Yönetmelik
- Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik
- Afet Sebebiyle Yapılan ve Yapılacak Olan Binaların Borçlandırma Bedellerinden Yapılacak İndirimler Hakkında Yönetmelik
- Afetler Sebebiyle Edinilen Bina Arsa ve Arazilerden Arta Kalanların Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik
- Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik
- Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer Tehlikelere Dair Görev Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Araştırma, Etüt ve Proje Yaptırma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Türkiye Deprem Veri Merkezi Sistemi Yönetmeliği
- Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik

4. Yönetmelik

- Ulusal Deprem Araştırma Programı Proje Destekleme Esaslarına Dair Yönetmelik
- Büyükşehir Belediyeleri ve İl Özel İdareleri Tarafından Afet ve Acil Durumlar ile Sivil Savunmaya İlişkin Yatırımlara Ayrılan Bütçeden Yapılacak Harcamalara Dair Yönetmelik
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik
- Sığınak Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzman ve Uzman Yardımcılığı Sınav, Atama, Yetiştirilme, Görev ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Arama ve Kurtarma Teknisyenliği Sınav, Atama, Görev ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- İl Afet Ve Acil Durum Müdürlükleri ile Sivil Savunma Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik
- Sivil Savunma Uzmanlarının İdari Statüleri, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları ile Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- Türk Arama Ve Kurtarma Yönetmeliği
- Köpekli Arama Timi Çalışma ve Sınav Yönetmeliği
- 112 Acil Çağrı Merkezleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği
- Sivil Savunma Hizmetlerinde Askeri İşbirliği Yönetmeliği

5. Yönerge

- AFAD Personel Kimlik Kartı Yönergesi
- Başkanlık AADYM Yönergesi
- Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi
- İnsani Yardım Harcamaları Yönergesi
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzman Yardımcılarının Uzmanlık Tezi Hazırlama Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge
- AFAD Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi
- Acil ve Afet Durum Yönetimi Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Evrak Yönergesi
- AFAD Staj Yönergesi
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Yetki Devri ve İmza Yetkileri Yönergesi
- Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (UDSEP- 2023) İzleme ve Değerlendirme Kurulu Çalışma Esas ve Usulleri Yönergesi
- Sualtı Arama Kurtarma Ekibi ve Kurbağa Adam Personel Yönergesi

6. Genelge

- İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Genelgesi
- Acil Yardım Talebi ve Harcanması ile 4123 Sayılı Kanun Kapsamındaki Ödenek Talebi Esas ve Usulleri hk. Genelge
- Acil Yardım Malzemelerinin AFAD Lojistik Depolarından Sevkiyatı
- Geçici Koruma Altındaki Yabancılarla İlişkin Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi hk genelge
- Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ve Afet Yönetim ve Karar Destek Sisteminin (AYDES) uygulamaya alınması hk genelge
- Geçici barınma merkezlerinde market amacıyla taşınmaz kiralınması hk genelge
- Afet Tehlike Haritaları hk. genelge
- Hasar Tespit Genelgesi ve Ekleri
- Suriyeli Misafirlerin Sağlık ve Diğer Hizmetleri Hakkında Genelge
- Jeolojik Etüt Raporları (Afet-Etüt) ile Plana Esas Jeolojik, Jeolojik-Jeolojik-Jeoteknik ve Mikro bölgeleme Etüt Raporlarının düzenlenmesi ve onay işlemleri Hakkında Genelge
- Plana Esas Jeolojik-Jeoteknik ve Mikro bölgeleme Etüt Raporları Genelgesi
- Kıyı kenar çizgisinin deniz ve kara tarafındaki alanların imar planına esas etüt raporları onay yetkisi
- Van'da görev yapan personele fazla çalışma ücreti ödenmesine ilişkin usul ve esaslar

- Tüm bu mevzuatlara baktığımızda afet denilince doğal afetlerin doğal afetler içerisinde ise öncelikle depremin önde geldiği görülmektedir.
- Bu sebeple de tüm düzenlemeler deprem ağırlıklı düşünülmüş ve planlanmıştır.
- Ayrıca sel baskınları, orman yangınları gibi birkaç afet çeşidine değinilmiştir. Fakat teknolojik afetler, uçak, gemi, tren kazaları veya endüstriyel kazalara değinilmemiş ve mevzuat kapsamında ele alınmamıştır.
- Bu mevzuatlara baktığımızda afet zararlarının azaltılması için alınan tedbirlerin dağınık hukuki metinlerde üstü kapalı ifadelerle belirtildiği görülecektir. Maalesef derli toplu bir milli politikamız oluşmamıştır.

- 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'da;
 - Afet planlaması doğru tanımlanmamıştır,
 - Teknolojik afetler yer almamaktadır,
 - Yasada yer alan zarar azaltma araçları yeterli değildir,
 - Afet sonrası dönem ve zarar azaltma yeterli bir biçimde ilişkilendirilerek ele alınmamaktadır.
- Bundan dolayı zaman içinde yara sarma işlevinin dışında bir fonksiyon geliştirememiştir.

- Afetlere ilişkin mevzuat çok geniş olmasına rağmen mevzuat içerisinde bir bütünlük bulunmaması,
- Afet ile ilgili kurum ve kuruluşların afet yönetimine ilişkin başarıları mevzuatı anlama ve uygulama kapasiteleri ile doğru orantılı olması,
- Afet yönetimi sistemindeki aksaklıkların giderilmesi için afet yönetimini etkileyebilecek mevzuat çalışmalarının güncelleştirilmesinden istifade edilmemesi,
- Yeterli hukukî yaptırım gücünün bulunmaması,

Türkiye’de Afet Yönetimi ve Afetlerle Mücadele Yaklaşım ve Politikalarının Gelişimi

Dönem	Afet Politikası
1944 Öncesi (1509 İstanbul Depremi ile başlayan süreç)	<u>Ağırlıkla afete müdahale faaliyetleri + yeniden yapımı da içeren çok sınırlı iyileştirme politika ve stratejileri:</u> İyileştirici Devlet anlayışının baskın rolü, Afetleri İlahi güce ve kadere bağlama eğilimi, parçaçıl planlama ve afet sonrası yaklaşımları ...
1944 – 1958 (Yer Sarsıntılarından Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun’un yürürlüğe girmesi ile başlayan süreç)	<u>Ağırlıkla afet sonrası politikaları (müdahale ve iyileştirme odaklı yaklaşımlar) + çok sınırlı ve başlangıç seviyesinde afet öncesi çalışmalar:</u> Geleneksel afet yönetim modelinin kurgulanması ve yerleşmesi, Afetleri İlahi güce ve kadere bağlama eğilimi, İyileştirici Devlet anlayışının baskın rolü...
1958 – 1999 (İmar ve İskan Bakanlığı’nın kuruluşu ile başlayan süreç)	<u>Ağırlıkla afet sonrası politikaları (müdahale ve iyileştirme odaklı yaklaşımlar) + Gelişmekte olan ancak yetersiz ve bütünleştirilememiş afet öncesi çalışmaları:</u> geleneksel afet yönetim modeli uygulaması, Afetleri doğal olaylara bağlama anlayışına doğru evrilme, İyileştirici Devlet anlayışının baskın rolünün devam etmesi ve Koruyucu Devlet anlayışının başlaması...
1999 – 2012 (Yıkıcı 1999 Doğu Marmara Depremleri ile başlayan süreç)	<u>Afet sonrası politikalarında dönüşüm (daha etkin ve sürdürülebilir müdahale, iyileştirme ve yeniden yapım yaklaşımları) + Afet öncesi politikalarında dönüşüm (sakinim ve hazırlıklı olma yaklaşımlarının önem kazanması) + Afet öncesi ve sonrası strateji ve politikalarının birleştirilmesi çabaları:</u> Afet risk yönetimi anlayışına doğru bir dönüşümün başlangıcı, Afetlerin hem doğal hem de insan kaynaklı olduğu anlayışının gelişmesi, İyileştirici devlet anlayışından koruyucu devlet anlayışına evrilme (ancak geleneksel afet yönetim modelinin baskın karakteri bu değişim önünde güçlü bir engel oluşturmaya devam etmekte)...

1944 Öncesi Dönem

- Osmanlı İmparatorluğu döneminde ortaya çıkan büyük afetlerde padişah fermanları ile halka acil yardım ve konut yardımı yapılmıştır.
- Tüm bu yardımlar doğal afet zararlarının afet olmadan önce azaltılması çalışmaları ile ilgili olmayıp afetler olduktan sonra yapılan yara sarmaları olarak devam etmiştir.
- Bu konuda ilk yazılı örnek 1509 yılında meydana gelen 13 bin civarında insanın hayatını kaybettiği, 109 cami ile 1070 yapının yıkıldığı bilinen *küçük kıyamet* olarak tanımlanan İstanbul depreminde dönemin padişahı II. Beyazıt tarafından çıkarılan “ferman” verilebilmektedir.

- Bu fermanla yeniden ev yapmak amacıyla aile başına 20 altın bağışta bulunulmuş, harap olan İstanbul'un yeniden imarı için 50 bin usta görevlendirilmiş ve 14-60 yaşları arasındaki erkeklerin inşaat işlerinde çalışmaları emredilmiş, deniz kenarındaki dolgu zeminler üzerinde ev yapmak yasaklanmış ve ahşap karkas ev yapımı teşvik edilmiştir. Bahse konu fermanın çıkarılmasını takiben 6 ay gibi kısa bir süre içerisinde İstanbul'da 2000 yeni yapı yapılmış ve bazı camiler onarılmıştır.
- Bu dönemde afet olaylarına devletin bakış açısı hep afetler olduktan sonra, olaya müdahale etme ve etkilenen insanlara acil yardım yapma biçiminde olmuştur.

- Özellikle 16. ve 17. yüzyılda tahrip edici büyük yangınlar İstanbul'da sıkça meydana gelmiştir. Bu yangınlara müdahalede mahalle örgütlenmeleri son derece yetersiz kalınmıştır. Bunun üzerine 1720 yılında ilk itfaiye teşkilatı olan “Tulumbacılar Ocağı” kurulmuştur.
- 1868 yılında kurulan Hilal-i Ahmer Cemiyeti afetlerden sonra müdahale, ilk yardım, iyileştirme ve yaraları sarmak gibi faaliyetler yürütmüştür.
- 1848 yılında uygulamaya konulan bina tüzüğü ile yolların genişletilmesi ve yangın gibi afetlere karşı yapısal önlemler alınmıştır.

- 1882 tarihli Ebniye (Yapılar) Nizamnamesi ile belediye teşkilatı olan yerlerde alt yapılar ve yolların düzenlenmesi yapılarla birlikte esaslara bağlanmıştır.
- Bu Ebniye Nizamnamesi en kapsamlı yollar ve yapılar kanunudur ve bir anlamda günümüzde yürürlükte olan İmar Kanunu'nun atası da sayılabilir.
- 1923 yılında Cumhuriyetin ilanı ile yerleşme ve yapılaşmalara yeni esaslar getirilmesi, mübadele, İmar ve İskan Bakanlığı kurulmuştur.
- 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere yerleşme ve yapılaşmalarla ilgili denetim görevi ile ihtiyaç sahipleri için konut inşa ettirmek görevi verilmiştir.

- 1939'da meydana gelen Erzincan Depremi'nde 32.962 kişinin ölmesi ve yapıların büyük oranda yıkılıp ağır hasar görmesi üzerine 1940 yılında 3773 sayılı *"Erzincan'da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntikalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun"* çıkartılmıştır.
- Bu kanunla evi yıkılanlara avans, ücretsiz arsa ve yapı malzemesi yardımı yapılması kurallara bağlanmıştır. Böylece yasal ve kurumsal boyutlarıyla afet yönetim sisteminin temelleri atılmıştır.
- 1941-1943 yılları arasında Türkiye'nin birçok yöresinde yoğun sellerin yaşanması üzerine 14 Ocak 1943 yılında 4373 sayılı *"Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu"* çıkartılmıştır.
- Bu kanun özelliği ilk kez su baskınlarına karşı afet olmadan önce alınacak önlemler belirlenmiş ve afet sırasında yapılacak çalışmalara yeni kurallar getirilmiştir.

1944-1958 Arası Dönem

- 1939-1944 yılları arasında 26 Aralık 1939 büyük Erzincan Depremi ile başlayıp ortalama olarak 7 ay gibi kısa aralıklarla oluşan Niksar-Erbaa, Adapazarı-Hendek, Tosya-Ladik ve Bolu-Gerede Depremlerinde 43319 kişinin ölmesi, 75000 kişinin yaralanması ve 200000 civarında yapının yıkılması veya kullanılamaz hale gelmesi üzerine 18 Temmuz 1944 tarihinde 4623 sayılı *“Yer Sarsıntılarından Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun”* çıkarılmıştır. Gerçek anlamda doğal afet zararlarının azaltılmasına yönelik çalışmalar bu yasayla başlamıştır.
- 1945 yılında ülkemizin ilk deprem bölgeleri haritası ile Türkiye yer sarsıntısı bölgeleri yapı yönetmeliği, bugünkü adıyla afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki yönetmelik hazırlanmış ve uygulanması zorunlu hale getirilmiştir.

- 1953 yılında Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliği bünyesinde bir deprem bürosu kurulmuştur.
- 1955 yılında bu büro DE-SE-YA (Deprem, Seylap, Yangın) şubesine dönüştürülmüş ve afet zararlarının azaltılması çalışmaları bu şube tarafından yürütülmeye başlanmıştır.
- 1956 yılında 6785 sayılı “İmar Kanunu” ile yerleşim yerlerinin tespitinde doğal afet tehlikesinin belirlenmesi, fenni sorumluluk sistemi ile yapı denetimlerine önem ve öncelik verilmiştir.

1958-1999 Arası Dönem

- 1958 yılı ve sonrasında Türkiye’de doğal afet zararlarının azaltılması çalışmaları açısından önemli politika değişikliklerinin yaşandığı ve uluslararası alandaki yeni gelişmelere koşut olarak önemli gelişmelerin sağlandığı yıllar olmuştur.
- 1958 yılında çıkarılan 7116 sayılı “ İmar ve İskan Vekaleti Kuruluş ve Vazifeleri Hakkında Kanun” afet öncesi ve sonrası gerekli önlemleri almak, ülke planlamasını yapmak, konut ve yerleşim sorununu çözmek, yapı malzemelerinin geliştirilmesi ve ölçütlerini hazırlamak olan İmar ve İskan Bakanlığı’nın kurulması ve afetlerle ilgili görevlerin Bayındırlık Bakanlığı’ndan devir alınmasını hükme bağlamıştır.
- Yine aynı yıl 7126 sayılı “Sivil Müdafaa Kanunu’nun” çıkarılması ve bu yasa kapsamına doğal afetler sırasında gereken kurtarma ve ilkyardım çalışmalarının da katılması, bu konuda önemli bir boşluğu doldurmuştur.

- En önemli gelişme ise 1959 tarihli ve çeşitli değişikliklerle günümüze kadar gelen 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” un çıkarılması olmuştur. Bu yasanın en önemli özelliği, afet zararlarını azaltmayı amaçlayan daha önceki tüm yasaları tek bir yasa haline getirmesidir.
- Bu dönemde Afet Fonu oluşturularak her afet sonrasında genel bütçeden fevkalade tahsisat adı altında ek ödenek ve ayrı bir kanun çıkarılması önlendi.
- Ayrıca hizmetin daha hızlı ve etkili yapılmasını ve afetlerden etkilenen vatandaşlara daha geniş yardımlar yapılması amaçlamıştır.

- 1992 yılında Erzincan'da önemli hasarlara yol açan depremin yalnızca fiziksel kayıplara değil; göç, işsizlik, üretim kaybı, gibi sosyal ve ekonomik kayıplara yol açması ve halen yürürlükte olan Afetler Kanunu'nun, sosyal ve ekonomik kayıpları azaltmaya olanak vermemesi üzerine, 28.08.1992 tarihinde 3838 sayılı "Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun" çıkarılmıştır.
- 1997 yılında "Başbakanlık Kriz Merkezi Yönetmeliği" çıkartılmıştır. Bu yönetmelikle merkezi düzeyde ayrı bir yapılanma esası getirilmiş ve oluşan afet olayının büyüklüğü ve yaygınlığı karşısında kriz yönetimine geçilmesi kararı verildiğinde kriz yönetim merkezi, Başkanlığa bağlı olarak oluşturulmakta, her bakanlık kendi faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlamak için ilgili birimlerin yöneticilerinden oluşan kriz merkezlerini faaliyete geçirir.

1999 Sonrası

- 1999 Marmara Depremi çok geniş bir alanı etkilemiştir. Ayrıca nüfusun ve sanayi alanlarının en yoğun olduğu bölgeleri etkilediğinden mevcut olan afet yönetim yapısı yetersiz kalmıştır. Bu yetersizlikleri gidermek için Kanun Hükmünde Kararnamelerle afet mevzuatında önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir.
- 17 ağustos 1999 tarihinden temmuz 2000 tarihine kadar 38 kanun ve kanun hükmünde kararname, 28 kararname, 6 yönetmelik, 17 tebliğ ve 9 genelge yürürlüğe konmuştur.
- Tüm bu çıkartılan mevzuatlara bakıldığında büyük bir bölümünün afetlerin sonuçlarına yönelik düzenleyici önlemler olduğu ve az sayıda afetleri önleyici tedbirler olduğu görülür.

17 Ağustos 1999 Depreminden Sonra Çıkarılan Kanunlar

Kanunlar	Tarih
Doğal afetlerin yarattığı kayıpları azaltmak ve alınacak önlemleri düzenlemek amacıyla Kanun Kuvvetinde Kararname çıkarma yetkisi veren Kanun (Kanun No. 4452)	29.08.1999
Çeşitli Kanunları yeni maddeler ve geçici maddeler ekleyerek düzenleyen Kanun (Kanun No. 4447)	08.09.1999
1999 Depremlerinde uğranılan ekonomik kayıpları azaltmak amacıyla bazı Vergi Kanunlarında değişiklik yapılması hakkında Kanun (Kanun No. 4481)	26.11.1999
4452 Numaralı Yetki Kanunun 1. ve 2. Maddelerinde değişiklik yapan Kanun (Kanun No. 4484)	04.12.1999
Bazı Kanun Hükmünde Kararnameler kabul eden Kanun (Kanun No. 4539)	03.03.2000
4452 Numaralı Yetki Kanunun süresinin uzatılması hakkında Kanun (Kanun No. 4540)	03.03.2000
Çeşitli Meslek Odalarının çalışmalarını düzenleyen kanunlara geçici maddeler ekleyen Kanun Hükmünde Kararnameyi onaylayan Kanun (Kanun No. 4581)	27.06.2000

17 Ağustos 1999 Depreminden Sonra Çıkarılan KHK'lar

7269 Numaralı Kanunda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.574)	01.09.1999
4539 Numaralı Kanunda değişiklik yapan Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıkların Çözümüne Ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.575)	11.09.1999
574 Numaralı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.576)	23.09.1999
574 Numaralı Kanun Hükmünde Kararnameye madde ekleyen Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.577)	30.09.1999
Bazı Kanunlarda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.578)	30.09.1999
Milli Piyango Kanununda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararnameye bir madde ekleyen Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.579)	07.10.1999
7269 Numaralı Kanuna maddeler ekleyen Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.580)	13.10.1999
Bazı Kanunlarda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.581)	01.11.1999
Afetlerden Doğan Zararların Giderilmesi hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.582)	22.11.1999
Başbakanlık Teşkilatı hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulü hakkında kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.583)	22.11.1999
Bir yeni il ve iki ilçe kurulması ve 190 Numaralı Kanun Hükmünde Kararnameye tablolar eklenmesi hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.584)	09.12.1999
İl Özel İdareleri Kanununa bir madde eklenmesi hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.585)	27.12.1999
Sivil Müdafaa ve Belediyeler Kanunlarında değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.586)	27.12.1999
Zorunlu Deprem Sigortası hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.587)	27.12.1999
Konut Edindirme Hesaplarının Tasfiyesine dair Kanun Hükmünde Kararname (KHK No. 588)	29.12.1999
Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.589)	07.01.2000
2859 Numaralı Tapulama ve kadastro paftalarının yenilenmesi hakkında Kanuna bazı maddeler ekleyen Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.590)	08.02.2000
Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.591)	25.02.2000
4447 Numaralı Kanunda ve Sosyal Sigortalar Kanununda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.592)	25.02.2000
'Sakarya' ilinin Büyükşehir Belediyesi Kurulması hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.593)	06.03.2000
Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile 190 Numaralı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.594)	27.03.2000
Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.595)	10.04.2000
Sivil Savunma Kanununda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.596)	10.04.2000

7269 Numaralı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.597)	23.05.2000
7269 Numaralı Kanunda bazı değişiklikler yapılması hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.598)	23.05.2000
7269 Numaralı Kanunda bazı değişiklikler yapılması hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.599)	23.05.2000
Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.600)	14.06.2000
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.601)	28.06.2000
Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.602)	28.06.2000
584 ve 593 Numaralı Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.603)	28.06.2000
İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No.609)	23.08.2000
Tapu ve kadastro genel müdürlüğü kuruluşu ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulü hakkında Kanunda değişiklik yapan Kanun Hükmünde Kararname (KHK No. 623)	29.09.2000

Bakanlar Kurulu Kararları	Tarih
Tabii afetler nedeniyle gelir kaybı ve altyapı hasarına uğrayan belediyelerin yapmaları gereken işlemler hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13188)	20.08.1999
Doğal afetler nedeniyle Kredi borçlarını ertelenmesi ve yeni kredi verilmesi hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13233)	28.08.1999
Kamu personeli ve işçilere ödenecek fazla mesai ücretlerini düzenleyen yönetmeliklerde değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13390)	10.10.1999
1999/2000 Öğretim yılı için Deprem bölgesinde görevli öğretmenlerle ilgili düzenleme yapan Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13409)	13.10.1999
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Ek Kararı (BKK No. 99/13412)	15.10.1999
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13413)	15.10.1999
Doğal afetler nedeniyle ev ve işyerleri zarar görenlere yapılacak yardımın esaslarını belirleyen yönetmelikte değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13484)	28.10.1999
BKK No. 99/13233 kararda değişiklik yapılması hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13541)	26.11.1999
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13715)	15.12.1999
BKK No. 99/13390 kararda değişiklik yaparak yeniden düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13751)	24.12.1999
BKK No. 99/13484 kararda değişiklik yaparak yeniden düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/68)	24.12.1999
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/9)	05.02.2000
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/67)	08.02.2000
17 Ağustos ve 12 Kasım depremleri nedeniyle bölgedeki depoları zarar gören 'Fiskobirlik' için Fiyat İstikrar Fonundan destek sağlanması hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/261)	08.02.2000
Doğal afetler nedeniyle etkilenen Küçük ve Orta ölçekli işletmeler destek sağlanması hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 99/13717)	26.03.2000
Doğal afetler nedeniyle yerel yönetimlere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/1042)	14.08.2000
Doğal afetler nedeniyle belediyelere yapılacak yardımları düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/1043)	14.08.2000
Doğal afetler nedeniyle ev ve işyerleri zarar görenlere yapılacak yardımları yeniden düzenleyen Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/1038)	17.08.2000
BKK No. 99/13233 kararıyla yapılan düzenlemeyi değiştiren Bakanlar Kurulu Kararı (BKK No. 2000/1103)	06.09.2000

Yönetmelikler	Tarih
3030 Numaralı Kanun kapsamı dışında kalan belediyeler tip imar yönetmeliğinde değişiklik yapan Yönetmelik	02.09.1999
Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında planı bulunmayan alanlarda uygulanacak imar yönetmeliğinde değişiklik yapan Yönetmelik.	02.09.1999
İmar planları ve ilgili düzenlemelerde değişiklik yapan yönetmelikte yapılacak değişiklik hakkında Yönetmelik	02.09.1999
Gecekondü kanunu uygulama yönetmeliğinde değişiklik yapan Yönetmelik	02.09.1999
3194 Numaralı İmar kanununa göre düzenlenmiş bulunan imar yönetmeliklerine sığınaklarla ilgili ek yönetmelikte değişiklik yapan Yönetmelik	02.09.1999
Yerel yönetimlerin fonlarını düzenleyen yönetmelikte değişiklik yapan Yönetmelik	09.09.1999
Konut edindirme kredisi kullanımını düzenleyen yönetmelikte değişiklik yapan Yönetmelik	22.09.1999
Yapı denetim hakkında Yönetmelik	26.05.2000
Genelgeler	Tarih
Yatırımlar ve yatırımları teşvik fonundan yapılacak devlet yardımlarının uygulanmasıyla ilgili tebliğ hükümleri hakkında Genelge	22.09.1999
Deprem nedeniyle uğranan zararların tazmini hakkında Başbakanlık Genelgesi	29.09.1999
Ulusal Deprem Konseyi kurulması hakkında Başbakanlık Genelgesi (2000/9)	21.03.2000
Tebliğler	Tarih
Vergi Kanunu hakkında Tebliğ (Sıra No. 277)	01.09.1999
Kurumlar Vergisi hakkında Tebliğ (Sıra No. 64)	03.09.1999
Geçici veya daimi işçi alımında 17 Ağustos depreminden Bursa, 'Bolu', Eskişehir, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ, Yalova ve Zonguldak illerinde etkilenenlere öncelik verilmesi hakkında Tebliğ	09.09.1999
1999 yılı mali bütçe uygulamaları hakkında Tebliğ (Sıra No. 8)	16.09.1999
Emlak vergisi kanunu hakkında Tebliğ (Sıra No. 26)	18.09.1999
Toplu Konut Fonundan 17 Ağustos depreminde İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bolu, Yalova ve Bursa illerinde etkilenenlere verilecek krediler hakkında Tebliğ (Sıra No. 99/1)	22.09.1999
Vergilerin Tahsilatı hakkında Tebliğ (Sıra No. 406)	24.09.1999
Vergilerin Tahsilatı hakkında Tebliğ (Sıra No. 407)	23.10.1999
99/1 Sıra Numaralı Tebliğ kapsamını genişleten Tebliğ (Sıra N99/2)	03.12.1999
1999 yılı depremlerinden etkilenenlere yapılan yardımlarla ilgili ilk üç aylık denetim raporu hakkında Tebliğ	11.01.2000
Belediyeler tarafından izlenecek prosedürler hakkında Tebliğ	10.02.2000
595 Numaralı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili Laboratuvar yeterlik raporlarında uygulanacak esasları belirleyen Tebliğ	30.07.2000
595 Numaralı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili Teknik yeterlik raporlarında uygulanacak esasları belirleyen Tebliğ	30.07.2000
Zorunlu Deprem Sigortası için uygulama kuralları hakkında Tebliğ	08.09.2000
Zorunlu Deprem Sigortası için uygulanacak tarife ve esaslar hakkında Tebliğ	08.09.2000

- Başbakanlık bünyesinde Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık daha sonra 600 Sayılı KHK ile genel müdürlük haline getirilmiştir.
- Afet yönetimindeki karmaşayı ve çok başlılığı ortadan kaldırmak amacıyla 29.05.2009 tarihinde 5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun” TBMM’de kabul edilmiş ve 17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Bu kanunla; afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetleri yürütmek üzere Başbakanlığa bağlı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı” (AFAD) kurulmuştur.

- Bu kanunla;
 - Afet ve acil durumlar ile sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke düzeyinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması
 - Olayların meydana gelmesinden önce hazırlık ve zarar azaltma,
 - Olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması
 - Bu konularda politikaların üretilmesi ve uygulanması hususlarını kapsar.
- Afet yönetiminde etkin rol oynayan üç önemli kuruluş Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılıp AFAD oluşturuldu.

➤ 5902 sayılı yasa ile
Ülkemizde afet yönetimi,
tek bir çatı altında
toplanarak Başbakanlığa
bağlı bir birim ve tekli bir
yapıya dönüştürülmüştür.

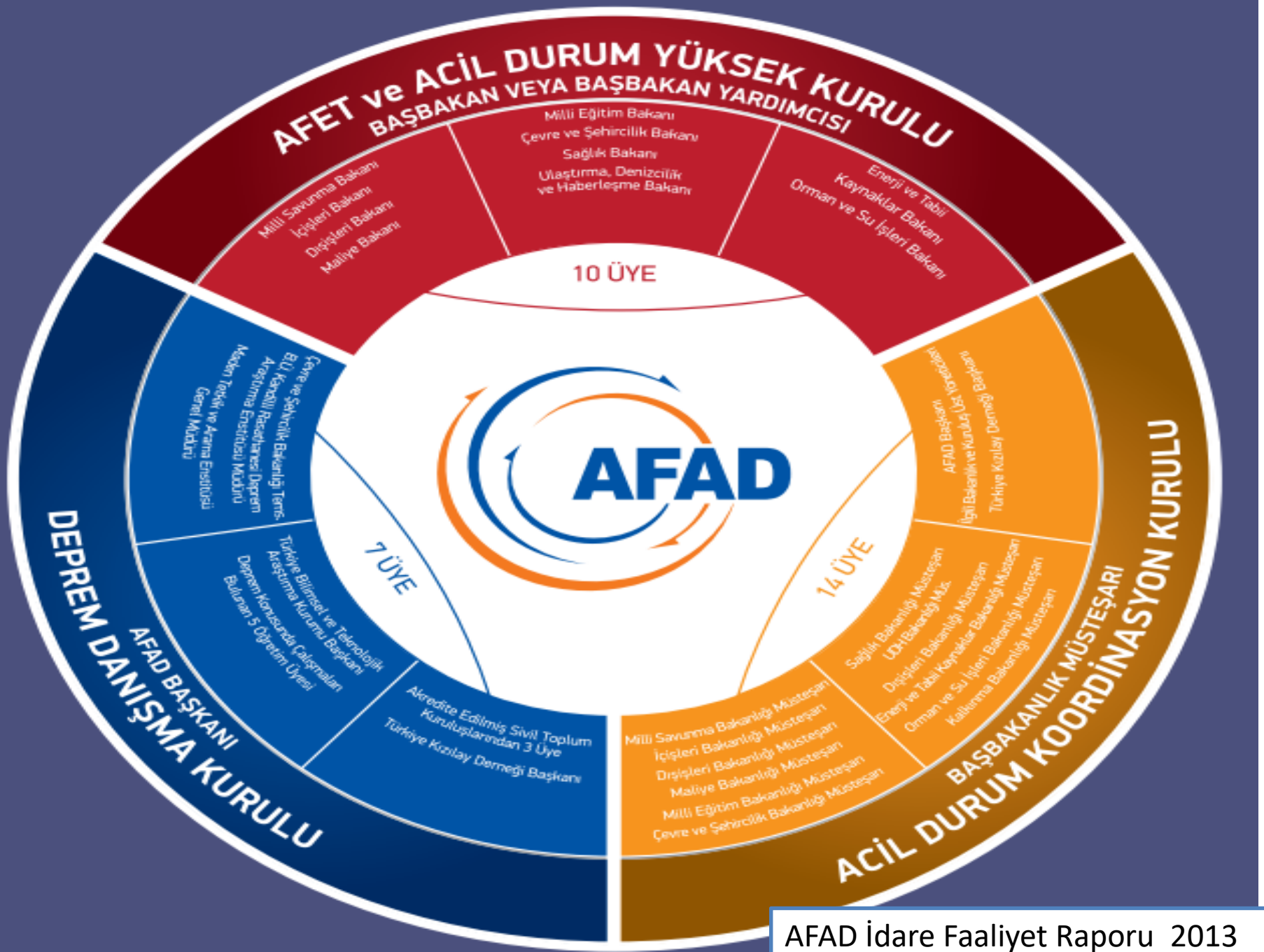
➤ Böylece yařanan
koordinasyon sıkıntılarının
azaltılması ve hızlı bir
müdahale yapısının
oluřturulması
hedeflenmiřtir.

- Bu kanunla;
 - ✓ İllerde, il özel idaresi bünyesinde, valiye bağlı İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri kurulmuştur.
 - ✓ Sivil Savunma Koleji, Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezine dönüştürülmüştür.
 - ✓ Sivil Savunma, Arama ve Kurtarma Birlik Müdürlükleri teşkilat ve personeli ile birlikte bulundukları ilin il özel idaresine devredilmiştir.
 - ✓ Kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan Savunma Sekreterliği birimleri ile Savunma Uzmanlığı kadroları kaldırılmıştır.

- Yeni düzenleme, merkezde afet ile ilgili kurumların koordinasyonu tek çatı altında toplayarak olumlu bir adım olarak gözükmektedir. Yakından incelendiğinde ise yeni kurulan kurullar ile eski yapıda var olan kurullar sadece isim olarak farklılaşmaktadır.

5902 Sayılı Kanun Öncesi ⁵	5902 Sayılı Kanun Sonrası
• Doğal Afetler Koordinasyon Komitesi • Afetler Merkez Koordinasyon Komitesi • Deprem Danışma Konseyi	• Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu • Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu • Deprem Danışma Kurulu

- Afet risklerinin azaltılmasında ve etkin bir afet risk yönetimi modelinin oluşturulamamasında diğer nedenler yanında afetlerle ilgili bir çok kurumun bulunması ve bunlar arasında iyi bir işbirliğinin ve koordinasyonun sağlanamaması, yetki karmaşalarının yaşanması faktörleri ön planda gelmektedir.
- Geçmiş afet deneyimleri ışığında ve 1999 depremlerinin ağır bilançosu karşısında Türkiye'nin etkin bir afet yönetim modeli olmadığı, daha çok afet sonrası müdahale ve iyileştirme aşamalarına hazırlandığı, afet öncesi çalışmaların özellikle risk azaltma yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirilemediği görülmektedir.

- Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu afetle ilgili olarak düzenlenmiş olan en üst kuruldur. Afetle ilgili gelişmelerin hükümet düzeyinde görüşülmesi konusunda daha az görev üstlenmektedir. Çalışmalarını daha çok afet ve acil durumlarla ilgili hazırlanan ulusal planlar ile programları onaylamak ve hazırlanan raporları görüşmek şeklinde yerine getirmektedir. Bu fonksiyonlarıyla daha çok planlamaya yönelik olarak, genel görüşmelerin yapıldığı bir üst kurul niteliğini göstermektedir. İcraya yönelik bir fonksiyonu bulunmamaktadır.
- Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu bürokratlardan oluşmaktadır. Afet ve acil durum hallerinde elde edilen bilgileri değerlendirerek yapılacak uygulamalarla ilgili kararları almaktadır. Afet ve acil durum hallerinde (zamanlarında) göstereceği bu fonksiyonların, afet yönetiminin tüm aşamalarını kapsayacak bir yönetim yaklaşımı açısından yetersiz olacağı düşünülmektedir. Çünkü afet öncesini de kapsayacak şekilde bir planlama, uygulama, değerlendirme ve takipten bahsedilmemekte ve afet öncesi kapsam dışında tutulmuştur.
- Deprem Danışma Kurulu 11 üyeden oluşmakta ve danışma kurulu niteliğinde olup uygulamaya yönelik görev ve fonksiyonları bulunmamaktadır. Deprem danışma kurulu daha çok afet öncesi döneme yönelik yapacağı öneriler ve alacağı kararlarla önem taşımaktadır ve bu kararları koordinasyon kuruluna iletir fakat koordinasyon kurulu afet öncesi kapsam dışında olduğu için deprem danışma kurulunun yapacağı önerilerin muhatabının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

AFAD TEŞKİLAT ŞEMASI

BAŞKAN

BAŞKAN YARDIMCISI

BAŞKAN YARDIMCISI

Hukuk Müşavirliği

Özel Kalem Müdürlüğü

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Bilgi
Sistemleri ve
Haberleşme
Dairesi
Başkanlığı

Deprem
Dairesi
Başkanlığı

İyileştirme
Dairesi
Başkanlığı

Müdahale
Dairesi
Başkanlığı

Planlama ve
Zarar Azaltma
Dairesi
Başkanlığı

Sivil Savunma
Dairesi
Başkanlığı

Strateji
Geliştirme
Dairesi
Başkanlığı

Yönetim
Hizmetleri
Dairesi
Başkanlığı

- Genel yaşamı etkileyen her afette, afet hizmet gruplarının eşgüdümlü çalışmadığı, aralarındaki haberleşmenin çok yetersiz kaldığı, bu nedenle afet hizmetlerinde özellikle ilk günlerde karmaşa yaşandığı, emir-komuta ilişkisinin aksadığı görülmektedir .
- Bazı illerde, bazı hizmet gruplarının eleman yetersizliği nedeniyle hiç oluşturulamadığı da gözlenmektedir. Bu hizmet gruplarını oluşturan personel değişik kurumlardan geldiği için hizmet gruplarının kendi içinde de karmaşa yaşanmaktadır.
- Mevzuatın bunu sağlaması için çok sayıda, parçalı bir kurumsal yapı yerine, bütünsel, yetki ve sorumluluğu iyi tanımlanmış bir yapıya gereksinim vardır. Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayarak, her afet olduktan sonra yeni bir düzenleme yapıp, önlem alma yaklaşımı bunun kural haline gelmesine neden olmuştur.

1. JICA-2004

2. Ahmet Bumin Şengün, "Afetlerde Mücadele Etkinliğini ..." a.g.k., s. 8

AFE'TSİZ GÜNLER DİLEĞİYLE

TEŞEKKÜRLER...

